

Vlaams
Parlement

vergadering **C4**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 1 oktober 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de tweetalige school 'Pistache' – 2898 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over huiswerk – 2908 (2014-2015)	5
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over STEM-trajecten in het secundair onderwijs – 2916 (2014-2015)	10
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de bacheloropleiding verpleegkunde – 2947 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de implementatie van de conceptnota 'Professionele bachelor verpleegkunde' van de Vlaamse Regering – 2990 (2014-2015)	13
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een onderwijsplan voor Limburg – 2937 (2014-2015)	23

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de tweetalige school 'Pistache' – 2898 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik ben blij vandaag eventjes deel te mogen uitmaken van deze commissie Onderwijs. Mijn vraag houdt natuurlijk verband met mijn stad Brussel, en met het Nederlandstalig onderwijs daar.

Minister, in 2011 werd de kleuterschool Pistache opgericht in Schaarbeek. In deze kleuterschool, een privé-initiatief, werden kleuters in zowel het Nederlands als het Frans onderwezen. De school was expliciet tweetalig en was bijgevolg geen zogenaamde immersieschool. Omdat de school buiten het reguliere systeem viel, maakte ze bij de start geen aanspraak op subsidies. Dat leren althans media-berichten uit 2011, waarmee men toen toch uitpakte.

Met de start van het schooljaar 2015-2016 was er opnieuw een interessante reportage over deze school. Daaruit bleek dat de school naast drie kleuterklassen dit jaar ook een eerste leerjaar lager onderwijs aanbiedt. Nu wordt heel uitdrukkelijk gesteld dat Pistache geen tweetalige school mag worden genoemd, maar er de facto wel een is. De school noemt zichzelf dus officieel geen tweetalige school, waardoor ze nu wel in het regulier systeem past. Hierdoor ontvangt ze nu ook werkingsmiddelen van de Vlaamse Gemeenschap, en blijkbaar niet van de Franse Gemeenschap.

Minister, op welke manier worden werkingsmiddelen door de Vlaamse Gemeenschap betaald aan deze school? Zo ja, sinds wanneer? Voldoet deze school aan de voorwaarden voor de betoelaging? In hoeverre is het concept van deze tweetalige school, dat blijkbaar afwijkt van het immersieonderwijs, veranderd, waardoor ze vroeger niet maar op dit ogenblik wel in aanmerking komt voor subsidies van de Vlaamse Gemeenschap? Beschouwt u, goed wetende dat immersieonderwijs wel degelijk mogelijk is, deze basisschool als een vorm van immersieonderwijs? Voldoet de school aan de voorwaarden daarvoor? Hebt u er weet van of deze basisschool toch werkingsmiddelen zou ontvangen, al dan niet met een andere vzw, van de Franse Gemeenschap? Is er over deze school overleg geweest tussen de Vlaamse onderwijsdiensten en die van de Franse Gemeenschap? Zijn er andere kleuterscholen, lagere scholen of basisscholen, die door de Vlaamse Gemeenschap gesubsidieerd worden en een soortgelijke taal-aanpak zouden aanbieden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Vanlouwe, de basisschool Pistache heeft op 28 april 2015 een aanvraag tot erkenning en subsidiëring ingediend bij Vlaanderen. De school is ondertussen erkend na een positief advies van de onderwijsinspectie. Het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) kan het recht op subsidiëring pas vaststellen op de eerste schooldag van oktober. De school moet op die datum minimum 25 regelmatige leerlingen hebben. Indien de school dan aan deze voorwaarde voldoet, zal ze voor het schooljaar 2015-2016 recht hebben op werkingsmiddelen en personeel.

Pistache heeft dit schooljaar voor het eerst een aanvraag tot erkenning ingediend bij de Vlaamse overheid. Ik kan dus niet inschatten in hoeverre dat concept de afgelopen jaren is veranderd. Mijn onderwijsdiensten baseren zich op de

aanvraag zoals hij is ingediend. Als erkende school moet Pistache de bepalingen naleven met betrekking tot de onderwijstaal en de taalkennis van het personeel, zoals dat is voorgeschreven in de wet van 30 juli 1963 en de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van de talen. De school heeft aangegeven dat ze maximale taalontwikkeling nastreeft binnen de bestaande decretale krijtlijnen. Er is geen andere optie dan deze krijtlijnen te volgen.

Dit is geen immersieonderwijs omdat dat volgens onze regelgeving in het basisonderwijs niet mogelijk is. De wetgeving maakt het wel voor alle Nederlandstalige basisscholen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest mogelijk om formeel Franse lessen te organiseren vanaf het eerste leerjaar. Bovendien is het mogelijk om na schooltijd bijkomende lessen Frans te geven. Dat is wat Pistache doet. Zo staat het toch in het dossier.

Een door de Vlaamse Gemeenschap erkende en gesubsidieerde school in Brussel kan niet tegelijkertijd onderwijssubsidies ontvangen vanuit de Franse Gemeenschap. Er was hier dan ook geen overleg over. Als de school voldoet aan onze voorwaarden, heeft ze recht op middelen.

In de Brusselse Rand en in de taalgrensgemeenten zijn er zeker scholen die na schooltijd bijkomende lessen Frans geven. Meestal gebeurt dat in het derde en vierde leerjaar, uitzonderlijk ook in het eerste en tweede leerjaar. Het is onmogelijk om de leerlingen te verplichten om aan deze lessen deel te nemen. Er zijn ook scholen die buiten de Brusselse Rand of buiten de taalgrensgemeenten taalinitiatie Frans geven, meestal al vanaf de derde kleuterklas. Dit kan binnen het wettelijke kader zolang er geen schriftelijke vaardigheden (lezen of schrijven) bijgebracht worden. Het gegeven dat scholen inzetten op talensensibilisering of taalinitiatie Frans (ook Engels en Duits mag) ontslaat de school niet om de decretale ontwikkelingsdoelen na te streven en de eindtermen te bereiken, zeker deze voor het Nederlands.

Dat is het kader waarbinnen we onze subsidiëring situeren en waarbinnen de aanvraag behandeld werd.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik leid eruit af dat het om een Nederlandstalige school in Brussel gaat. Elk initiatief dat ervoor zorgt dat er meer Nederlandstalige scholen in Brussel zijn, moedig ik aan. In dat verband verwijs ik naar de Septemberverklaring waarin de minister-president het belang van het Nederlandstalig onderwijs en de capaciteitsuitbreiding van dat onderwijs in onder meer Brussel heeft benadrukt. Het is dus een goede zaak dat die nieuwe school er is. Het lijkt me ook evident dat hier in Brussel aandacht uitgaat naar het Frans, op voorwaarde dat dit gebeurt volgens het wettelijk kader en de opgelegde eindtermen worden gehaald.

Het is een positieve zaak. U zei al dat het niet gaat om immersieonderwijs, omdat het basisonderwijs daarvoor niet in aanmerking komt. Na schooltijd worden bijkomende lessen Frans en taalinitiatie Frans gegeven, en dat is uitermate positief. Uiteraard hoop ik dat de regelgeving wordt gerespecteerd. Maar elk initiatief dat zorgt voor meer Nederlandstalig onderwijs, met specifieke aandacht voor het Frans of andere talen, is positief.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Dit ligt me na aan het hart: omdat het Brussel betreft, maar ook omdat ik als kind heb kunnen genieten van bijkomende initiatieven op school, zoals Frans na de schooluren, en dat vanaf het eerste leerjaar. Dat was erg leuk. Ik vind het vreemd dat hierover een vraag werd

ingediend. Het is natuurlijk gezellig om elke week hier de leuke initiatieven op het vlak van onderwijs te kunnen bespreken, ware het niet dat we al zo veel vragen te bespreken hebben. De wettelijke regeling is er. We vragen al jaren aan de scholen om een deftig taalbeleid te ontwikkelen, en hoe vroeger dat gebeurt, hoe liever. Dit initiatief past daarin. Ik ben blij dat de school rekening houdt met de omgeving waarin ze liggen – niet enkel in Brussel, maar bij uitbreiding, in heel ons meertalig landje. Ik ben dus blij dat Pistache er is en hoop dat de school het goed doet, zoals ook u dat wilt.

Minister Hilde Crevits: Ik heb u hier goed gehoord, en ook goed beluisterd. We staan voor een grote uitdaging. Enerzijds – en dan kijk ik naar de heer Vanlouwe – moeten we de taalvaardigheid van de jongeren wat betreft het Nederlands zo nodig op peil brengen en houden. Anderzijds moeten we de initiatieven om de ontwikkeling van andere talen die men ook mag geven, stimuleren. Beide doelstellingen zijn niet onverzoenbaar, zolang ze binnen de grenzen van het decretaal kader blijven.

Karl Vanlouwe (N-VA): Uiteraard schiet ik niet in een kramp, zoals mevrouw Brussee af en toe wél doet. De belangrijkste voorwaarde is wel dat er kwalitatief goed onderwijs wordt aangeboden, uiteraard binnen het decretaal kader. Bijkomende aandacht voor het Frans in een stad als Brussel vind ik uiteraard de logica zelve. Ik had graag gezien dat ook de Franse Gemeenschap meer aandacht zou opbrengen voor dat meertalige aspect en een betere kennis van het Nederlands. *(Opmerkingen van Ann Brussee)*

Laten we deze discussie in de commissie Brussel voeren. Sommigen ontkennen de realiteit. Het komt er vooral op aan dat wordt bewaakt dat die school voldoet aan de decretaal opgelegde voorwaarden, opdat kwalitatief hoogstaand onderwijs wordt aangeboden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over huiswerk – 2908 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, verschillende onderwijs-specialisten bevestigen dat huiswerk relatief weinig effect heeft. De meeste ouders vinden huiswerk wel zinvol. Nochtans geeft een derde van alle ouders aan dat huiswerk zorgt voor stress in het gezin, zowel bij kinderen als bij sommige ouders die moeite hebben om kinderen goed te begeleiden.

Kansrijke en hoger opgeleide ouders ondersteunen hun kinderen bij het thuiswerk, maar ze willen vaak niet dat het werk met fouten weer wordt ingeleverd. In dat geval vallen een aantal van de doelstellingen van thuiswerk weg: leren plannen, zelfstandig werken en herhaling van de leerstof.

Kansarmere of lager opgeleide ouders zouden hun kinderen significant minder begeleiden bij thuiswerk, omdat ze zelf de kennis ontberen om te kunnen helpen of omdat het gezin andere prioriteiten heeft, bijvoorbeeld overleven. In dat geval dreigt zelfstandig thuiswerk voor kinderen met leerproblemen een echte calvarietocht te zijn. Er is dus evidentie dat thuiswerk de ongelijkheid tussen leerlingen uit kansarme en kansrijke milieus – die in ons onderwijs veel te groot is, zoals u weet – nog verder vergroot.

Ik heb onlangs een aantal initiatieven mogen bezoeken waar men vanuit de school huiswerkbegeleiding probeert te organiseren, omdat men vaststelt dat het niet in alle gezinnen even gemakkelijk verloopt. Zo hebben we onlangs kennis kunnen nemen van een actieplan binnen het lokaal overlegplatform (LOP) in Genk, dat met alle scholen over de netten heen is opgesteld, over richtlijnen en uniformiteit inzake huiswerk. Er is heel wat onderhandeling aan voorafgegaan, maar men is er wel in geslaagd om het op dezelfde manier te organiseren in alle basisscholen en aan de ouders te communiceren. Dat zijn toch voorbeelden die aantonen dat de discussie over huis- en huiswerk zeer relevant is.

Een ander initiatief dat ik heb bezocht, is het Sint-Gummaruscollege, waar een semi-internaat is opgestart. Kinderen uit kansarme milieus of gebroken gezinnen blijven tot acht uur 's avonds op school, met warme maaltijden en ondersteuning voor die huiswerken. Ook dat college stelde dat ze proberen heel kort op de bal te spelen, kinderen te omkaderen, pedagogisch en didactisch, om hun echt die zelfstandigheid aan te leren. Het zijn concrete initiatieven die aantonen dat het debat over huiswerk in ons onderwijs leeft en belangrijk is.

In mijn stad Mechelen is er een organisatie privé van een aantal leerkrachten die commercieel, zou ik bijna zeggen, maar met de beste bedoelingen, huiswerkbegeleiding organiseren, voornamelijk voor jongeren in het secundair onderwijs. Studie Thuis heet dat. Er beweegt heel wat. Is het niet beter om het debat ook maatschappelijk te voeren en een aantal richtlijnen uit te werken, die dan met de scholen kunnen worden toegepast?

Minister, wat is uw visie op huiswerk? Bent u van plan het debat te voeren met alle betrokken stakeholders in het onderwijs, ouders, netten, scholen, leerkrachten, want zonder hen heeft het geen enkele zin? Hebt u weet van andere methodieken om herhaling en het zelfstandig verwerken van de leerstof te realiseren, binnen het curriculum of buiten de lesuren? Overweegt u scholen en semi-internaten die bij hun naschoolse opvang inzetten op professionele huiswerkbegeleiding – met een meer toepasselijke term: zelfstandig werk – extra te ondersteunen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, een heel interessante vraag. Er was heel wat om te doen, ook in de media, eind augustus. Het is een thema dat leeft bij ouders en bij leerlingen, vaak met tegengestelde meningen, zoals u in uw vraag hebt aangehaald. Het leeft ook bij scholen, waar er ook heel wat meningen zijn.

De keuzes die bij dit thema worden gemaakt, behoren voor een stuk tot de vrijheid van onderwijs. Dat betekent dat de school zelf het recht heeft om te beslissen over haar huiswerkbeleid. Het is belangrijk dat scholen nadenken over hun huiswerkbeleid, het er zeer expliciet over hebben met de ouders en met de leerlingen, natuurlijk, en dat ze erover in gesprek gaan. Die elementen zijn ook verankerd in onze regelgeving, in die zin dat elke school het eigen huiswerkbeleid moet toelichten in het schoolreglement. Dat schoolreglement wordt ook besproken in de schoolraad, waarin ouders en leerlingen vertegenwoordigd zijn. Cruciaal voor mij is dus dat scholen nadenken over het huiswerkbeleid, dat ze erover communiceren aan leerlingen en ouders enzovoort.

Mijnheer De Ro, u zult blij zijn, ook u, mijnheer De Meyer, want Klasse in digitale versie heeft in juni een uitgebreid themanummer besteed aan het thema huiswerk. Naast het ontkrachten van een aantal mythes over huiswerk en tips van specialisten, heeft Klasse verschillende scholen aan het woord gelaten over het thema, ook scholen die geen huiswerk geven.

De methodieken, dus de manier waarop, zijn per definitie onderdeel van de pedagogische vrijheid van scholen, mevrouw Gennez, dat weet u. De pedagogische

begeleidingsdiensten zijn er om scholen voor dergelijke thema's te ondersteunen en ongetwijfeld kunnen zij daarover veel informatie verschaffen. Wat we vanuit het beleid wel aangeven, is dat we als maatschappij vinden dat scholen een rol hebben om kinderen te 'leren leren'. We vinden dat dermate belangrijk dat daar ook leergebiedoverschrijdende of vakoverschrijdende eindtermen voor zijn geformuleerd. Ik verwijs naar ons debat over de einddoelen dit najaar.

Dan was er uw vraag over de semi-internaten. Ik wil vooraf opmerken dat ik de term 'semi-internaat' verschrikkelijk vind. Ik vind het erg dat het op die manier in de media is gekomen, het is een term die de lading niet dekt. Mijn kabinet is de school gaan bezoeken om in contact te treden met de directeur. 'Internaat' klinkt niet goed, ik vind 'semi-internaat' geen mooi woord. Ik zou er een andere naam voor kiezen.

Eigenlijk wil men er een aantal verbanden leggen die bijzonder interessant zijn. De school zelf zegt dat ze wordt geconfronteerd met heel wat jongeren voor wie het aan een stukje nest ontbreekt. In de school zijn er ook heel wat gevallen van studiebegeleiding. Een aantal puzzelstukken kunnen samengelegd worden waardoor een kader kan worden aangeboden aan jonge mensen voor wie het moeilijker is om tot 18 uur of 19 uur thuis te zitten. Ik stel ook vast dat heel wat scholen in Vlaanderen in studiebegeleiding voorzien na de schooltijd. Dat maakt van die scholen in mijn ogen geen semi-internaten.

De school verbindt ook heel duidelijk onderwijs met welzijn, en ook gezonde voeding krijgt er een plaats. Er wordt ook bijzonder veel tijd gestoken in het laten participeren van de ouders. Op zich vind ik dit allemaal heel waardevolle elementen die we hier samen terugvinden.

Vandaag is het zo dat scholen en de zogenaamde semi-internaten die bij hun naschoolse opvang inzetten op professionele huiswerkbegeleiding, geen extra ondersteuning krijgen. Vandaag behoort dit immers tot de vrijheid van onderwijs. Wel zijn er een aantal specifieke projecten die hier rond werken. De organisatie De Katrol krijgt dit schooljaar 0,5 voltijdse equivalenten om een bijzondere opdracht uit te werken voor studieondersteuning aan huis in samenwerking met de lerarenopleidingen. En er is ook een financiering van 115.000 euro per jaar van 'student tutoring' projecten bij hogeronderwijsinstellingen om kinderen en jongeren uit maatschappelijk kwetsbare gezinnen te ondersteunen. Ik verwijs ook naar de overeenkomst die ik recent met de lerarenopleidingen ondertekend heb, dat hebben we hier al besproken in de commissie. Ik kan ook melden dat ik heb beslist om de school in Lier samen met de mensen van Welzijn nog eens te bezoeken, ik denk eind oktober. Zo kunnen we het concept, bekeken vanuit Welzijn, van meer dichtbij bekijken. Wat mij betreft, worden er een aantal goed doordachte en heel interessante linken gelegd.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik begrijp dat u de bezorgdheid deelt, maar dat u eigenlijk zegt weinig tools te hebben om maatschappelijk en politiek te kunnen sturen. Ik betreur dat een beetje. We moeten proberen om de initiatieven die opborrelen van onderuit, zoals in Lier – maar er zijn ook andere plekken – wel te ondersteunen.

Er is nu ook de conceptnota over buitenschoolse kinderopvang van minister Vandeuren. Ik meen dat die in juli nog werd goedgekeurd. Ik zou ervoor durven pleiten om rond de complete schooldag, inclusief huiswerk, te werken. De impact op gezinnen en zeker op gezinnen in kansarme milieus, is immers heel sterk. Ook de school zou het als een inherente taak moeten zien om het zelfstandig werken, het plannen en alle andere aspecten die nu aan huiswerk worden verbonden, in het teken van de complete school een plek te geven op school en met pedagogische

aansturing en omkadering. En dan zullen we ook in middelen ervoor moeten voorzien.

Die initiatieven lijken me zinvoller dan de eerder versnipperde initiatieven zoals 'student tutoring' en De Katrol. Ik steun die initiatieven ook wel, ze zijn zinvol. Maar het blijft een probleem van niet op school, maar thuis nog met de school bezig te zijn. Ik heb het gevoel dat dit niet in alle gezinnen even gemakkelijk verloopt. Het is ook niet even wenselijk, want de doelstelling is net om zelfstandig te leren werken. Dat kan men dan ook het beste zelfstandig doen in plaats van het mee aan de ouders over te laten.

Ik zou ervoor durven te pleiten om iets ambitieuzer te zijn. Dit debat wordt inderdaad soms ook emotioneel gevoerd. Iedereen heeft er ook een mening over omdat het relatief simpel lijkt en veel mensen ermee geconfronteerd worden. We moeten dit debat ten gronde voeren en bekijken vanuit de bedoeling om te proberen om zelfstandig te plannen en te werken, en om dit ook aan alle jongeren aan te leren. Het is een opdracht van de school. Ouders kunnen daarna indien ze geïnteresseerd zijn – en de meeste ouders zijn dat – uiteraard ook nog checken hoe het op school loopt met de kleine. Als we de ongelijkheid niet nog een keer wil reproduceren thuis, zou ik er toch voor pleiten om echt een beleid te ontwikkelen voor het zelfstandig werken op school.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Mevrouw Gennez heeft gelijk, het is een debat waarin iedereen een mening heeft. De lokale inrichtende machten die er al eens ferme standpunten over hebben ingenomen, zijn er al vaak op teruggekomen. Ik herinner me begin jaren 2000 dat mevrouw Van den Bossche als schepen van Onderwijs in Gent ferm zei dat het huiswerk werd afgeschaft in het stedelijk onderwijs. Ik heb het niet meer nagekeken, maar ik denk dat er nog altijd huiswerk bestaat in het stedelijk onderwijs in Gent. Het is ook iets tussen ouders en de school. Ouders hebben er vaak een heel sterke mening over of huiswerk al dan niet moet.

Ik wilde eigenlijk aan een stukje emotie in dit debat een rationele vraag koppelen. Ik heb geen lijst ter beschikking van alle onderzoeken die ooit door het ministerie zijn gemaakt over huiswerk. Minister, bestaat er academisch materiaal, door u of door uw voorgangers besteld of aanwezig in een van onze universiteiten, over de impact van huiswerk en gelijke kansen? In een regio waar het verschil tussen kinderen die goed presteren in ons onderwijs en zij die niet goed presteren, de grootste kloof uitmaakt van West-Europa of van de westerse wereld, is dat geen nutteloze vraag. Je moet uitzoeken wat het bij ons zo verschillend maakt in vergelijking met andere landen. Uit internationale contacten met collega's merk ik dat huiswerk in sommige andere landen veel minder de vorm aanneemt die het bij ons aanneemt, en ook minder volumineus is dan in Vlaanderen. Bestaat er een onderzoek dat aantoonde dat het een impact heeft op gelijke kansen? Het zou nuttig zijn om dat te horen. Als het niet zou bestaan, zou ik durven te suggereren dat het op de lijst van de mogelijk te onderzoeken elementen van ongelijkheid in ons onderwijs komt te staan.

Kathleen Helsen (CD&V): Mijnheer De Ro, ik kan daar al meteen op reageren door te stellen dat er in het verleden onderzoeksmateriaal daarover ter beschikking was waarin heel duidelijk werd aangetoond dat leerlingen die in kansrijke gezinnen opgroeien minder problemen hebben met het gegeven dat er huiswerk moet worden gemaakt. Dat is heel duidelijk. Er is voldoende onderzoeksmateriaal ter beschikking. De vraag is natuurlijk of wij ons daarin moeten mengen, omdat het een methode is die wordt toegepast binnen het onderwijs en wij niet de ruimte hebben om ons daarmee bezig te houden.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik ga hier niet emotioneel op reageren. Ik wil toch voor het volgende waarschuwen. De mens is een lerend wezen, als kind, als volwassene en als adolescent. Dat is nu eenmaal zo. Ten behoeve van de kinderen proberen wij dat leren structureel op te bouwen. Daarvoor dient ons onderwijs. Er zijn gelukkig ook heel veel uren en dagen dat het kind niet in de school is maar dat het in zijn of haar omgeving, thuis of in de gezinssituatie en noem maar op, ook een lerend wezen is. En dat is goed. Er is de stelling dat huiswerk sociale ongelijkheid creëert of versterkt. Sommigen leiden daaruit af dat het moet worden afgeschaft. Mevrouw Gennez, u zegt het niet zo maar dat is wel de ondertoon. We moeten erover waken dat het geen verdere ongelijkheid creëert. Ik wil het anders zeggen. Ik vind dat we alle kinderen optimaal moeten uitdagen, optimaal. Dit geldt zowel voor de kansarmen als voor de kansrijken.

De meeste onderwijsinstellingen en leerkrachten zien het huiswerk niet als een willekeurige opdracht. En het mag geen opdracht voor de ouders zijn. Ik ken die opdrachten ook. "Breng prentjes mee van dit of dat." Kinderen die thuis de boekskes hebben, kunnen dat meebrengen en kinderen die thuis de boekskes niet hebben, staan met de rug tegen de muur. Je moet daar heel rationeel mee omgaan. Het geven van opdrachten waarbij niet de ouders het moeten doen, moeten het kind zelfstandig maken en het een attitude aankweken. Nu spreek ik voor een deel uit eigen ervaring. In een lager onderwijs moet je dat gradueel opbouwen. Vergeet niet dat als die kinderen eenmaal een drempel hebben genomen – of dat nu op twaalf jaar is of op dertien of veertien jaar – er van hen thuis wordt verwacht dat ze zelfstandig een aantal zaken verwerken. Die zaken gaan, zeker als ze verder studeren, ook het petje van hun ouders te boven. Zie het dus als een element van een pedagogisch traject dat men doorloopt.

'D'office' zeggen dat huiswerk niet goed is of dat we het best kunnen vermijden omdat het tot ongelijkheid leidt, kan niet. We moeten huiswerk net vanuit dat oogpunt inzetten. Ik roep op om de autonomie hier aan de instellingen en de scholen over te laten, en om hier op een gepaste manier mee om te gaan.

Inzake begeleiding en dergelijke gebeurt er al heel wat op het terrein. Het is goed dat dit bestaat. Ik roep op om het kind niet met het badwater weg te gooien.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik ben het eens met de teneur van het betoog van de heer Van Dijck. Maar de vraag is wat zinvol huiswerk is.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik verwijs naar ons Vlaams regeerakkoord, waarin we hebben gezegd dat we ons voor wat betreft onderwijs zouden focussen op het wat en minder op het hoe. Ik wil dat hier eens in de praktijk toepassen. Ik vind het cruciaal dat scholen de vrijheid hebben om hun eigen project vorm te geven, dat ze dus ook wat vrijheid krijgen om met huiswerk om te gaan. Maar ik vind het wel elementair dat alles, zoals ik mijn antwoord heb gezegd, goed wordt doorgesproken met de ouders, met de leerlingen, in het schoolreglement, en dat ook wordt geëvalueerd binnen de school zelf op welke manier je ermee omgaat. Maar dat neemt niet weg dat ik het project waar mevrouw Gennez naar verwijst zeer waardevol vind, het project waarbij de school na de schooluren in begeleiding voorziet voor huiswerk en de ouders mee responsabiliseert. De reden waarom we met Welzijn en Onderwijs het project nog eens gaan bezoeken, is net om te bekijken of daar nuttige linken kunnen worden gelegd die ook op andere plaatsen in Vlaanderen kunnen worden uitgerold.

Mevrouw Gennez, ik sta inderdaad niet klaar met een grote zak vol euro's om dat overal uit te rollen. Ik zal dat ook niet verplichten. U verwijst zelf naar de conceptnota 'Buitenschoolse kinderopvang': als we daar synergieën vinden die in

de praktijk tot meerwaarde kunnen leiden, zullen we wel meer scholen vinden die van het concept gebruikmaken. Dan lijkt mij dat een zeer nuttige optie. Ik zie in mijn eigen omgeving zeer veel scholen die ook naschoolse opvang organiseren. Zij zorgen ervoor dat kinderen die na de school sportactiviteiten willen doen of God weet wat, daar al de verbinding maken. Zij zorgen ervoor dat de kinderen ter plaatse geraken. Er bestaat al veel op het terrein. Ik vind het nuttig om dat specifieke project van dichterbij te bekijken omdat het duidelijk een concept is waarover zeer intens is nagedacht.

Mijnheer De Ro, mijn adjunct-kabinetschef liet mij – u kent haar – per sms weten dat het materiaal bestaat en dat ze het met veel plezier aan u zal voorlezen. *(Hilariteit)*

Ik wil benadrukken dat het voor iedereen bedoeld is en niet alleen voor u. Ik citeer de sms. Ik durf niets anders te citeren dan wat hier staat. Tenzij ze een foutje heeft gemaakt bij het schrijven, maar dat denk ik niet. Er bestaat inderdaad materiaal over de impact op ongelijke kansen. Als dat niet in voorleesvorm maar op papier of digitaal ter beschikking kan worden gesteld, zal ik daar zeker voor zorgen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp-a): Zinvol huiswerk is bijvoorbeeld verhalen voorlezen voor het slapengaan. De heer De Ro zal daar binnenkort dankzij mevrouw Ann Verreth van kunnen genieten. Dat is alvast positief. *(Gelach)*

Minister, ik vind het ook positief dat u dat soort projecten wilt bekijken, ook in het kader van de buitenschoolse kinderopvang. In Lier doen ze dat binnen hun eigen omkadering. Maar zij vragen wel een bijdrage van de ouders. Lier is een college, een aso-school, een zeer blanke en kansrijke school. Daar is dat misschien nog relatief makkelijk te verkopen. Maar het zal in andere scholen en buurten misschien minder evident zijn om dat van ouders te vragen. Daarom mag het niet te vrijblijvend zijn. Dan gaan we misschien echt een mattheuseffect creëren, waarbij die scholen wel het initiatief nemen en andere scholen sowieso niet.

Als je het meent en echt wilt stimuleren, zal er inderdaad boter bij de vis nodig zijn en zul je zo veel mogelijk scholen minstens moeten stimuleren. Wat mij betreft, mag elke school zo'n complete school zijn en zou dit een inherent deel van het beleid moeten zijn.

Mijnheer Van Dijck, ik heb absoluut niet beweerd dat zelfstandig werken niet interessant is. Maar ik denk dat dit niet per se thuis hoeft. Het kan ook op school, binnen of buiten het curriculum. Dit wordt ongetwijfeld vervolgd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over STEM-trajecten in het secundair onderwijs – 2916 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, veel scholen voor algemeen vormend onderwijs zijn gestart met een optie STEM (science, technology, engineering and mathematics) in de eerste graad. In het eerste jaar secundair onderwijs worden naast de 27 lessen basisvorming 5 uren ingevuld met zogenaamde STEM-vakken: wiskunde, programmeren, wetenschappelijke projecten en dergelijke.

Aso-scholen die STEM aanbieden, lijken het goed te doen: ze hebben duidelijk een gat in de markt gevonden. De STEM-initiatieven staan volgens de top van het katholiek onderwijs nog los van de visie op het geheel van het secundair onderwijs. Ze mogen de keuzemogelijkheden na de eerste graad niet beperken.

Het thema kwam al herhaaldelijk ter sprake in de vergaderingen van de commissie Onderwijs, en in de plenaire vergadering van 6 mei 2015 in het Vlaams Parlement antwoordde de minister op actuele vragen van mijn collega's Meuleman en Krekels en van mijzelf over STEM in de eerste graad. Minister, u stelde toen dat het belangrijk was om de STEM-richtingen kwalitatief te begeleiden, en u gaf ook aan dat tegen het najaar een kader zou worden opgezet rond STEM.

Minister, dit zijn mijn vragen, in opvolging van het gesprek dat wij toen hadden. De belangstelling voor STEM is ongetwijfeld positief. Hoever staan we ondertussen met het kader waarbinnen deze optie geplaatst wordt? In welke vervolgttrajecten wordt voorzien? Welk initiatief zult u hierrond zelf nemen? Hoe worden de eerste graad STEM en het uitwerken van de vervolgttrajecten ingewerkt in de broodnodige waardering voor beroepsgericht onderwijs?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Meyer, STEM kent inderdaad een opmerkelijke groei. We kunnen daar niet naast kijken. De inspanningen van vele scholen, vaak in samenwerking met initiatieven in de vrije tijd, gebeuren met sectoren en bedrijven, of met instellingen uit het hoger onderwijs. Ze leveren zeer interessant leermateriaal op, maar beginnen ook te resulteren in een bijwijlen opmerkelijke aangroei van de instroomcijfers in het hoger onderwijs. Dat bleek recent onder andere uit de Technologiebarometer van Agoria. Bij het begin van het academiejaar staan 8310 studenten aan de start van de richtingen master en professionele bachelor ICT, professionele bachelor technologie, master industriële wetenschappen en technologie, en ingenieurswetenschappen. Dat is 4 procent meer dan vorig jaar op hetzelfde tijdstip. Vooral de professionele bachelors technologie en ICT stijgen, met 12 respectievelijk 8 procent. Dat zijn toch wel voorname cijfers. De masters industriële wetenschappen en ICT stonden toen voorlopig nog licht negatief.

Er is ook een grote respons in het leerplichtonderwijs op STEM. Mijnheer De Meyer, daaruit kunt u zeker al afleiden dat er veel enthousiasme is om dit te organiseren. Er is ook een grote bereidheid bij de scholen. Maar, en daar hebt u zeer terecht aan gerefereerd, er moet een referentiekader komen, zodat de kern van wat STEM is en kan zijn, zeer helder afgelijnd wordt en zich plaatst in een internationaal perspectief én tegelijk ruimte laat voor pedagogische vrijheid. Ook daar moet opnieuw de balans worden gemaakt.

De afgelopen maanden heeft mijn administratie werk gemaakt van een ontwerp-tekst. Hierbij werden experts betrokken, zoals de lerarenopleiders, een aantal onderzoekers en scholen. De input wordt verwerkt. Begin oktober – en we zijn vandaag begin oktober – is het de bedoeling dat dit referentiekader wordt aangeleverd aan de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) voor een spoedadvies. Het is de bedoeling dat het kader voor STEM tegen half november in alle scholen is. Het zal een kader zijn voor alle niveaus en alle richtingen, niet alleen voor de eerste graad, ook al besef ik dat daar vandaag wellicht de meeste vragen bestaan.

Ik deel zeker uw mening dat het beroepsgericht onderwijs onderdeel is van STEM. Ik vind het heel vreemd dat dit niet zo wordt gepercipieerd. Als je vraagt of het beroepsonderwijs een onderdeel is van STEM, is dat bijna een open deur intrappen. Een inhaalbeweging op dit vlak is aan de orde. We hebben de tso- en de bso-scholen volop betrokken bij de aftoetsing van het voorontwerp van het kader omdat zij zich daar ook in thuis moeten voelen.

Bovendien heb ik onlangs een oproep voor STEM-projecten in het bso en tso gelanceerd. Hopelijk zal dat kader ook duidelijk maken dat STEM thuis kan horen in alle richtingen, en op alle niveaus.

Het is moeilijk om u nu al meer te zeggen over de inhoud. We wachten nog op een spoedadvies. Bovendien heb ik de tekst niet bij me. Ik kan u wel zeggen dat het referentiekader expliciet een lans breekt voor de erkenning van de lerende gemeenschappen van STEM. De grote inspanningen en het onderzoekend traject dat zoveel onderwijsprofessionals volgen, zou ik graag erkennen. Dat zou voor iedereen van belang zijn.

Wat STEM in de eerste graad betreft, herhaal ik mijn eerder ingenomen standpunt: STEM als verdieping en alternatief voor Latijn is een meerwaarde. Maar het kan niet dat STEM in de eerste graad als een voorselectie voor de tweede en derde graad zou fungeren. Dat is niet de bedoeling. Het is van belang dat leerlingen kunnen kiezen voor de richting van hun keuze, ook in de tweede graad, ook in het bso en het tso. Ik vraag u dus nog een beetje geduld te oefenen, mijnheer De Meyer. De timing is er: het is mijn bedoeling om het kader tegen medio november aan de scholen te bezorgen.

Jos De Meyer (CD&V): Ik dank u uitdrukkelijk voor het antwoord. Het is positief dat er meer belangstelling is voor de STEM-richtingen, ook in het hoger onderwijs. Minister, in verband met het referentiekader hebt u mijn nieuwsgierigheid nog meer geprikkeld. Ik hoop dat we het onder ogen krijgen vooraleer we daarover in de pers een en ander moeten lezen. Ik hoop dat we het vrij snel krijgen.

Mijn bezorgdheid was mede – en misschien ga ik in deze beperkte tijdsspanne nu iets te kort door de bocht – dat in de eerste graad STEM een hype zou worden naast het Latijn, met een aantal consequenties van dien. Maar ik heb in mijn inleidende zin gezegd: “Ik ga iets te kort door de bocht.” Belangrijk is vooral dat we op een duurzame wijze bouwen aan een sterk beroepsgericht onderwijs en daarbij is het zeer belangrijk – u hebt dat trouwens bevestigd, minister – dat de huidige tso-, bso-scholen daar een heel duidelijke plaats in hebben.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik ben al een klein beetje gerustgesteld. Ik wil hier toch benadrukken dat mijn fractie erg blij is met het succes van de STEM-richtingen. Ik houd evenwel vast aan het pleidooi dat ik in de plenaire vergadering van 6 mei heb gehouden. U komt er al ten dele aan tegemoet door te zeggen dat u bij de opmaak van het ontwerp van het referentiekader het tso en het bso hebt betrokken. We blijven het toch betreuren dat voor de eerste opmaakoefening in het aso het tso – en dan de industriële wetenschappen en tso-techniek in het bijzonder – toch niet meer in de verf is gezet. In de brochures over de STEM-richtingen in het aso komt het er doorgaans op neer dat men via verschillende uitdagende projecten wiskundige, technologische en wetenschappelijke problemen zal leren oplossen en dat men abstract, probleemoplossend zal leren denken. Het basispakket van de aso-scholen wordt dan aangevuld met die vijf uren extra, met wiskunde, wetenschappen en programmeren.

De invulling van die keuzevakken gebeurt wel erg uiteenlopend. De vraag naar het referentiekader is dan ook logisch. In een brochure van het tso – eerste graad industriële wetenschappen of techniek – staat exact hetzelfde. Ik citeer: “Industriële wetenschappen richt zich op bollebozen, zowel meisjes als jongens, met interesse voor techniek en wiskunde, en een goed redeneervermogen. Dit model biedt een perfecte basis voor verdere studies op masterniveau. De technische richting richt zich op meisjes en jongens met interesse voor techniek en praktijk. Dit model biedt een perfecte basis voor het professionele bachelorniveau.” Het komt er eigenlijk op neer dat de lessenroosters van de STEM-richtingen in het

aso en het tso voor industriële wetenschappen mekaar dekken: ze bevatten evenveel wiskunde, evenveel techniek, evenveel Nederlands en Frans ... In Klasse las ik dat de technische scholen vrezen dat hun richting industriële wetenschappen overbodig zal worden. Want de gelijkenissen zijn zo groot dat alle specifieke deskundigheid zal verdwijnen. Hoewel ze betrokken waren bij de uitwerking van het referentiekader, bestaat die vrees. Ik weet niet wanneer die brochure is gedrukt, maar het gaat alleszins om een recente uitgave.

In de oefening voor de eerste graad secundair onderwijs zal het erg belangrijk zijn om de STEM-richtingen goed tegen elkaar af te wegen en oog te hebben voor een correcte en eenduidige studieoriëntering voor alle leerlingen. Onze fractie pleit ervoor om te behouden wat goed is en enkel te veranderen wat beter kan. Hoe zult u dat aanpakken, minister? Ik veronderstel dat het antwoord terug te vinden zal zijn in de ontwerptekst van het referentiekader.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank u voor de bijkomende opmerkingen. Zelf vind ik het erg belangrijk dat er zo'n STEM-referentiekader komt en dat het door zowel de tso-, bso- als aso-basisscholen wordt erkend. Op 29 september heeft mijn administratie nog een vergadering gehouden met de scholen die zijn betrokken bij de uitwerking van het kader. Het betreft veertien scholen, waaronder zes scholen uit het tso en het bso. Ook VTI's en aso- en basisscholen zijn erbij betrokken. Als iedereen het kader aanvaardt en de wetenschappelijke validatie is gebeurd, dan hebben we een goede basis om STEM in te richten. Technische scholen mogen niet bang zijn om ermee uit te pakken. Ik stel vast dat het label 'STEM' nu vooral wordt gebruikt door aso-scholen. Het verbaast me dat technische scholen niet trotser zijn over het feit dat zij per definitie 'STEM' zijn. Men kan zich zorgen maken over het feit dat het aso STEM aanbiedt, maar er zijn nu eenmaal vrije programmatie-uren. Als dat past in het referentiekader, hoeft dat geen slechte zaak te zijn.

Ik stel dus voor dat u eventjes wacht tot de blauwdruk van het referentiekader er is. Of heet dat de groendruk? Op dat moment kunnen we er samen mee aan de slag. Ik ben het eens met veel punten die hier werden verwoord. Maar het is wel zo dat een gemeenschappelijk referentiekader ook voor het technisch en beroepsonderwijs een goede zaak kan zijn.

Jos De Meyer (CD&V): Ik begrijp u, minister. Het is wel moeilijk om een degelijk antwoord te geven aan de tso- en bso-scholen die ons raadplegen. We kunnen slechts een theoretisch antwoord geven. Ik begrijp wel dat de zes tso- en bso-scholen die daar nauw bij zijn betrokken, enthousiast zijn. Maar zolang we het referentiekader niet hebben, kunnen we moeilijk enthousiasme opwekken. We kijken dus met grote nieuwsgierigheid naar dat referentiekader uit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de bacheloropleiding verpleegkunde – 2947 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de implementatie van de conceptnota 'Professionele bachelor verpleegkunde' van de Vlaamse Regering – 2990 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Voorzitter, minister, collega's, de Europese richtlijn 2005/36/EG schrijft voor dat de opleidingen verpleegkunde minimaal drie jaar moeten duren. Daarin zouden er minstens 2300 uren klinische praktijk moeten zijn verwerkt. De huidige Vlaamse bacheloropleiding verpleegkunde telt gemiddeld 1400 uren praktijk. De opleiding moet dus worden aangepast conform de Europese regelgeving.

Eind april 2015 werd deze problematiek al aangekaart in de commissie. U rapporteerde over de werkzaamheden van een taskforce die u had opgericht in samenwerking met de minister van Welzijn. De taskforce bestaat uit vertegenwoordigers van de opleidingen, de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) en de zorgsector. U verklaarde die middag ook dat u geen fan was van een verlenging van de studieduur. Dat zou immers drempels voor nieuwe studenten opwerpen, onder andere financiële, en het brengt ook een aanzienlijke kost van 12 miljoen euro met zich mee.

Halverwege vorige maand keurde de Vlaamse Regering de conceptnota Professionele bachelor verpleegkunde goed. Vandaag hebt u er wel voor gekozen de bachelor verpleegkunde met een jaar te verlengen. De opleiding gaat van 180 studiepunten naar 240 studiepunten of van drie jaar studeren naar vier jaar. Het zou de bedoeling zijn om de studenten in dat vierde jaar reeds aan de slag te laten gaan via een contractstage. De mogelijkheid wordt onderzocht om studenten een vergoeding te geven tijdens de contractstage.

De verlenging naar vier jaar biedt het voordeel dat studenten zich reeds in de bacheloropleiding in zekere mate kunnen gaan specialiseren. Daarmee zou de vraag naar extra bachelor-na-bacheloropleidingen verminderen, waardoor de studieduur niet dermate zou worden verlengd. De vraag blijft hoe men een inkanteling van specialisatietrajecten in een opleiding tot algemeen verpleegkundige kan verklaren. Is dat wel conform de Europese richtlijn?

Er blijven daarnaast een pak andere vragen en bekommernissen over. U verwees in een eerdere discussie in de commissie naar de extra drempels voor studenten. Naast de financiële kosten voor een extra jaar studeren, blijft de uitbreiding naar vier jaar of 240 studiepunten ook een drempel voor 18-jarigen of zijinstromers. Indien men een master in de verpleegkunde wil halen, moet men al snel rekenen op zes jaar studeren, en dan mag men niet eens een keertje falen. Op die manier studeren verpleegkundigen bijna even lang als dokters. Het is trouwens de enige bacheloropleiding die vier jaar studietijd vraagt, maar daarvoor geen hogere verloning zal geven, in vergelijking met de driejarige bacheloropleiding.

Wat met studenten die bijvoorbeeld studievertraging oplopen? Kunnen instellingen dan nog wel diploma's uitreiken van een opleiding in afbouw die niet voldoet aan een EU-richtlijn? De doorstroming naar het werkveld loopt ook vertraging op. Nochtans snakt dat werkveld net naar extra verpleegkundigen.

Wat zal er gebeuren met de opleiding hbo5 verpleegkunde? 40 procent van de verpleegkundigen komt uit die opleiding. Er heerst onduidelijkheid over de contractstages. Wie zal dat betalen? Als het de zorginstellingen zijn, zijn zij daartoe bereid?

Wat met de rechten van die studenten? Gaat het om een contract of een stage? Want de verplichtingen van een werkgever of een school zijn dan anders. Volgens de wet kunnen betaalde stages in het hoger onderwijs niet, omdat ze een onderdeel zijn van het leerprogramma. Bij stages op het einde van een opleiding hebben bedrijven de verplichting om een maandelijkse vergoeding te betalen. De vraag is of de contractstages daaronder vallen. Wat met andere studenten die wellicht ook een betaalde stage willen lopen?

Tegen januari moet het nieuwe curriculum er liggen, uiteraard in samenspraak met het werkveld. Zullen de bijkomende stage-uren worden verspreid over de

vier jaar? Een student zou er dan baat bij hebben dat er zo veel mogelijk stage-uren in het vierde jaar worden georganiseerd, omwille van die contractstage.

Dat waren allemaal vragen die zijn opgekomen in de weken tussen het indienen van de vraag tot vandaag. Ik had ook vragen ingediend. Minister, waarom werd de beslissing genomen om de opleiding alsnog naar vier jaar te brengen, ondanks de drempel en de financiële kosten? Wordt er gesnoeid in het aanbod van bachelor-na-bacheloropleidingen? Wat betekent dat bijvoorbeeld voor de erkenningsnormen en de beroepstitels in de gezondheidszorg en voor het schakeljaar voor een master verpleegkunde? Hoe zijn de meerkosten van 12 miljoen euro berekend? Zit de afbouw van bachelor-na-bacheloropleidingen daarin? Heeft de N-VA intussen het voorstel goedgekeurd? Ik dank u alvast voor de antwoorden die u nu al kunt geven.

De voorzitter: Mevrouw Soens, de minister is voorbereid op de vragen die u hebt ingediend. U mag in uw tien minuten zeggen wat u wilt, maar het is moeilijk om te antwoorden op nieuwe vragen die zo uitgebreid zijn.

De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, onder meer op 30 april van dit jaar hadden we al de gelegenheid om over dit onderwerp een boeiende gedachtewisseling te hebben. Zoals bekend, vormde de aanpak van de voornamelijk Europese uitdaging om de klinische praktijk uit te breiden en om deze opleiding meer generiek te ontwikkelen – om zo een bredere inzetbaarheid mogelijk te maken – het belangrijkste voorwerp van dit gesprek.

Met de goedkeuring van de conceptnota van Professionele bachelor verpleegkunde heeft de Vlaamse Regering inmiddels een aantal knopen doorgehakt, en dat – zo begrijpen we – in nauwe samenwerking en in samenspraak met het werkveld en de hogescholen. Opvallend daarbij is de evolutie naar een vierjarige opleiding, en vooral de belangrijke rol die de introductie van een al of niet vergoede contractstage hierin inneemt. Duidelijk is ook dat de implementatie van deze conceptnota niet alleen nog verdere regelgevende stappen vereist, maar vooral een aantal uitdagingen inhoudt voor het onderwijs- en werkveld. Zeker met het oog op een implementatie vanaf het academiejaar 2016-2017 is dit van grote betekenis.

Minister, ik leg u enkele vragen voor, en ik houd me bovendien aan de vragen die ik u heb doorgegeven. Op welke manier zullen hogescholen het komende jaar het nieuwe en verbrede vierjarige curriculum ontwikkelen? Zijn er afspraken gemaakt dat ze dat individueel zullen doen, of is er een gezamenlijke aanpak afgesproken, mogelijk ook samen met het werkveld en in de schoot van de bestaande taskforce?

Zijn de hogescholen – ook gelet op de budgettaire uitdaging van deze hervorming – bereid om de verwante bachelor-na-bacheloropleidingen (banaba) af te bouwen? En zo ja, houdt dit dan in dat er vanaf het academiejaar 2016-2017 geen nieuwe instroom van studenten zal zijn? Of blijven deze banabaopleidingen mogelijk toch bestaan als aanbod voor wie de bestaande driejarige opleiding heeft afgerond of de komende jaren zal afronden?

Is het de doelstelling om het concept 'contractstage', mogelijk met een vergoeding, al het komende jaar volledig uit te werken, onder meer om instromende studenten van bij de aanvang van hun studies voldoende duidelijkheid en zekerheid te geven? Heeft de sector al engagementen genomen? Zijn er, zo nodig, inmiddels al verkennende gesprekken geweest met de federale overheid en wat zijn de mogelijke resultaten daarvan?

Welke stappen zullen worden gezet om, ten aanzien van de Europese richtlijn, ook innovatieve vormen van praktijkonderwijs expliciet als volwaardig onderdeel

van het klinisch onderwijs te erkennen? Plant u samen met de hogescholen en de sector initiatieven, onder meer door het nieuwe concept 'contractstage' als onderdeel van de vierjarige opleiding te verduidelijken, om mogelijk ongunstige invloeden van de vernieuwing op de instroom van nieuwe studenten te vermijden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dit is een zeer boeiend thema, waarover we nog wel van gedachten zullen wisselen. Het is het gevolg van een conceptnota die is goedgekeurd door de Vlaamse Regering, over de verpleegkunde. U weet waar wij voor stonden. Ik heb er al vrij veel uitleg over gegeven.

Wat de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) betreft, het dossier is opgestuurd en normaal gezien komt er nu een tijdelijke erkenning van de vernieuwde opleiding. De stageproblematiek in de bacheloropleiding verpleegkunde is een dossier dat al heel wat jaren aansleept, zoals ik heb vastgesteld. Het komt niet uit de lucht vallen.

Er moest heel dringend een oplossing voor komen. Het was echt dringend, onze accreditatie was immers aan het verstrijken. We moesten de garantie hebben dat de opleiding het nodige doet om volledig conform de Europese richtlijn te zijn.

De leidraad was voor mij dat een uitbreiding van de studieduur geen onschuldige ingreep is. We zouden dat niet doen, behalve als het niet anders kon. We hebben dus geen concept gemaakt waarbij de studieduur sowieso langer zou worden. We hebben heel goed bekeken hoe dit dossier kon evolueren. Zomaar de opleiding verlengen om extra stage te creëren, leek me dus geen wenselijk denkspoor. Er werd een taskforce opgericht waarin heel veel mensen vertegenwoordigd waren. Daar is een voorstel uitgekomen voor een 'slimme' uitbreiding van de studieduur waarbij we de kansen die een verlenging biedt maximaal benutten, zodat het eindresultaat een meerwaarde kan betekenen voor zowel de studenten als voor de zorgsector.

Twee keuzes zijn daarbij belangrijk. Ten eerste is er de introductie van een contractstage waarbij de student in de laatste fase van de opleiding al aan de slag gaat op de werkvloer als 'verpleegkundige in opleiding'. Dat garandeert dat studenten na drie jaar blijven doorstromen naar het werkveld, dat er dus geen breukjaar is. In overleg met werkgevers en de federale minister van Volksgezondheid onderzoeken we de mogelijkheid om studenten hiervoor al een vergoeding te geven. De contractstage bestaat dus nog niet. Het concept moet nog verder worden uitgewerkt.

Mijnheer De Meyer, het is niet zo dat die contractstage er vanaf volgend jaar moet komen, pas over vier jaar is het eerste uitstroomjaar er.

Ten tweede is er het breder maken van de verlengde opleiding zodat iedere afgestudeerde bachelor verpleegkunde aan de slag kan in alle settings. Dat biedt de kans om de huidige vervolgopleidingen af te bouwen. Want ik weet niet of u het weet, maar bijna de helft van de studenten die start met de opleiding verpleegkunde, volgt een vierde jaar, een banaba. We zouden die dus willen afbouwen en integreren in de basisopleiding. Dat betekent dat men noodzakelijke specialisaties nog wel kan aanbieden via postgraduatoren of andere vormen die de overheid niet financiert. In principe zou de banaba al in de vier jaar zitten. Die keuze zorgt ervoor dat de opleiding niet alleen voldoet aan de Europese regels, maar bovendien ook van een heel hoge kwaliteit blijft, studenten nog beter opleidt en de tijd en de kost van het extra jaar beperkt.

Wat mij betreft, is het een goede keuze om de opleiding wat te vernieuwen en ervoor te zorgen dat ze de studenten blijft aanspreken. Ik heb gemerkt dat

studenten niet enkel kiezen op basis van studieduur. Ook de Vlaamse zorg-ambassadeur, Lon Holtzer, zat mee aan tafel en gelooft heel erg in dit project. Ook voor haar is het cruciaal dat de vernieuwing jongeren goesting in een zorgopleiding blijft geven. Ik ga ervan uit dat men een voorstel dat de jongeren niet zou aanspreken, niet zou steunen.

Ik geef u enkele concrete voorbeelden. Momenteel zijn ouderenzorg en geestelijke gezondheidszorg aspecten die voornamelijk in banaba's aan bod komen. Dat staat een beetje haaks op de ontwikkelingen die vandaag bestaan in de zorg. Psychische problemen komen steeds vaker voor en de spectaculaire gevolgen van de vergrijzing kennen we allemaal. Op de werkvloer kom je die problemen overal tegen, niet alleen op een afdeling geriatrie of in een psychiatrische instelling. Er zijn heel veel voorbeelden denkbaar van oudere mensen die na psychische problemen worden binnengebracht op spoed. Ouderenzorg en geestelijke gezondheidszorg horen thuis in de basisopleiding van iedere verpleegkundige. Binnen een vierjarig curriculum is dat perfect mogelijk zonder in te boeten op stage of theorie.

Ik geef u een tweede voorbeeld. Ik zei daarnet al dat ongeveer de helft van de afgestudeerde bachelors nog een extra opleiding volgt. Anderen doen een schakelprogramma en daarna de master verpleegkunde, ook daar is veel interesse voor. Voor hen wordt de totale studietijd niet langer, want we hebben niet gekozen voor een langere bachelor met daarnaast ook het behoud van de vervolgoopleidingen. De banaba's zouden verdwijnen en we gaan nu ook met de universiteiten bespreken of het schakelprogramma kan worden geïntegreerd, bijvoorbeeld als een keuze-traject voor wie naar de master zou willen gaan.

Om ook aan de andere helft van de studenten, dat zijn degenen die vandaag niet voor een vervolgoopleiding zouden kiezen, een stuk tegemoet te komen, hebben we de oplossing van de contractstage uitgedokterd. Het is dus de bedoeling dat iedereen die in het laatste jaar al meedraait op de werkvloer, dat op een goede manier kan doen. We bekijken ook of daar effectief een vergoeding tegenover kan staan. Zo wordt de uitbreiding van de studieduur draaglijk, in de eerste plaats voor de studenten, maar ook voor het werkveld. Dit laatste is immers een grote zorg van mij. We moeten instroom hebben, maar door het verlengen van de opleiding lopen we het risico dat we een jaar lang geen uitstroom hebben. En het is al een beroep waarvoor heel veel krachten nodig zijn. Het is een moeilijk evenwicht dat we hier moeten proberen te vinden.

Ik heb nu de opdracht gegeven aan de hogescholen om tijdens de komende maanden in nauw overleg met het werkveld het nieuwe curriculum uit te tekenen. De hogescholen zullen dat grotendeels gezamenlijk aanpakken, zoals ze de problematiek ook al samen in kaart hebben gebracht en hebben geanalyseerd. Er ligt heel veel materiaal klaar. De stageproblematiek is al lang een issue, dat weet u ook.

Volgende donderdag, 8 oktober, bespreekt de overleggroep verpleegkunde dit binnen de VHLORA. Daar zal ook een vertegenwoordiger van de NVAO toelichting geven bij de stappen die de NVAO verwacht om de vernieuwde opleiding ook te accrediteren. We doen dit dus in heel nauw overleg met de NVAO. Zowel voor de NVAO als voor de toekomstige studenten is het belangrijk dat de blauwdruk snel duidelijk wordt.

Morgen, op 2 oktober, komt ook de taskforce terug samen. Het is de bedoeling om met de vertegenwoordigers vanuit de VLHORA en vanuit het werkveld duidelijke afspraken te maken over hoe de verschillende aspecten van de conceptnota concreet worden uitgewerkt, welk overleg daarvoor nodig is en met welke actoren, en tegen wanneer alles moet zijn geregeld.

Ik herhaal dat het de bedoeling is om de banaba's te integreren in de basisopleiding. Zolang er studenten afstuderen uit de driejarige opleiding, blijven ze

uiteraard gewoon bestaan. Het eerste moment waarop de integratie een feit kan zijn, is het academiejaar 2019-2020. Dan pas komen we immers uit in het vierde jaar. Dat wil niet zeggen dat we van verpleegkundigen niet verwachten dat ze zich tijdens de loopbaan niet verder zouden bijscholen, integendeel. Ze moeten dat doen, net zoals alle andere beroepsgroepen. Dat kan via vormen van levenslang leren, zoals de postgraduatena die worden georganiseerd in samenwerking tussen de hogescholen en het werkveld.

De contractstage is natuurlijk een heel belangrijk gegeven in dit dossier. Het klopt dat de modaliteiten nog moeten worden afgestemd op heel wat partners, zeker ook op het federale niveau. Dat is ook de reden waarom we een conceptnota hebben gemaakt, het is nog geen uitgewerkte regelgeving. Het betreft het concept dat we in de toekomst zouden willen uitwerken. Het gaat over een soort statuut, sociaal en fiscaal. En het gaat ook over bevoegdheden om als verpleegkundige in opleiding al medische handelingen te mogen uitvoeren, uiteraard onder supervisie, maar toch met een grotere autonomie. Daarvoor moet federaal worden overwogen om iets als een tijdelijk visum uit te reiken. Die zaken moeten heel goed op elkaar worden afgestemd.

Vanuit de taskforce weten we dat er binnen de opleidingen en het werkveld enthousiasme is voor het idee om met dat concept te werken. Met de federale kabinetten werden al verkennende gesprekken gevoerd en werd er afgesproken dat de betrokken niveaus en administraties binnenkort de nodige gemengde werkgroepen zullen opstarten.

We bekijken op dit ogenblik ook welke andere al bestaande systemen als voorbeeld kunnen dienen. Ik denk dan aan het systeem van artsen-specialisten in opleiding, of apothekers, advocaten en architecten die een stage moeten doorlopen. Deze systemen kunnen we niet zomaar kopiëren naar het concept van 'verpleegkundige in opleiding', maar het is zeker het onderzoeken waard.

De eerste contractstages zullen lopen in 2019-2020, wanneer het vierde jaar voor de eerste keer zal worden georganiseerd. We hebben dus nog wat tijd. Alles gebeurt in nauw overleg met de NVAO. Maar we moeten wel snel, dat wil zeggen de komende maanden, duidelijkheid krijgen over de contouren, zodat studenten die voor de opleiding kiezen in 2016-2017 perfect weten waar ze aan toe zijn. De eerste stap is uiteraard de conceptnota, die je nodig hebt om uit te tekenen wat je precies wenst.

Mijnheer De Meyer, ik vind uw opmerking over de 'skill labs' zeer interessant. Innovatieve vormen van praktijkonderwijs hebben een bijzonder grote didactische meerwaarde. Met de huidige technologie kun je voor studenten op een zeer veilige manier levensechte situaties simuleren die ze op hun stage normaal gezien nooit zouden tegenkomen. Ik vind dus dat dergelijke praktijken zeker een plaats hebben in wat de Europese richtlijn omschrijft als 'adequate klinische praktijk'. Het is echter zo dat de rest van de richtlijn uitgaat van een zeer traditioneel stageconcept: 'aan het bed van de patiënt'. Die stage moet er natuurlijk ook zijn, maar wat mij betreft is het niet meer van deze tijd om het belang, en zelfs de noodzaak van andere vormen van praktijkonderwijs te negeren. Ik vind het ook een beetje spijtig, maar nu ga ik iets verder dan wat mijn antwoord op papier mij geeft, dat mijn voorgangers blijkbaar niet actief werk hebben gemaakt van het bijsturen van de Europese richtlijn om die innovatieve vormen breder ingang te laten vinden. Ik vind dat zeer eigenaardig. Ik zal een poging ondernemen om dat zelf te doen.

Het waarderen van alternatieve stagevormen zullen we zeker niet gebruiken zonder verdere ingrepen. De richtlijn bestaat en kan niet zomaar veranderd worden. Het is een en-enverhaal: studieduuruitbreiding met contractstage en minder vervolgoopleidingen maar daarbinnen ook innovatieve vormen van praktijkonderwijs naar waarde schatten. Dat signaal zal ik ook geven als Europa ons zou vragen om onze

maatregelen toe te lichten. Ik trek de richtlijn zelf niet in twijfel, maar ik vind het logisch, zeker als we in Vlaanderen investeren in innovatieve vormen van zorg – kijk maar naar de Flanders' Care van minister Vandeuren – dat we vandaag rekening houden met die 'skill labs' en alles wat daarrond bestaat als volwaardige leerplekken.

Mevrouw Soens, u had nog zeer relevante extra vragen over hbo5. De concept-nota heeft het enkel over de opleiding tot professionele bachelor. De twee konden niet worden samengenomen omdat de opleidingen verpleegkunde visitaties hebben gehad. Die zitten aan het einde van een accreditatieperiode, of ik weet niet precies hoe dat heet. Die moesten nu een verlenging krijgen van de accreditatie. Dat zal nu tijdelijk gebeuren op de bestaande opleiding. Hbo5 maakt hetzelfde mee. Dat zit nu volop in de uitwerking van de toekomstnota. Het verschil tussen hbo5 en de professionele bachelor, wat de stage-uren betreft, is wel vrij groot. De stage aan het bed is in de professionele bachelor al veel praktischer georganiseerd dan in hbo5. In die zin is hbo5 praktijkgericht.

Het is niet omdat de beslissing is genomen om de professionele bachelor naar vier jaar te laten gaan, dat de hbo5-opleiding naar vier jaar gaat. Wij proberen binnen het bestaande hbo5-kader de duur van de opleiding niet langer te maken, maar wij moeten er ook voor zorgen dat hbo5 binnen de Europese klijtlijnen kan blijven bestaan. Dat is de prioriteit voor mezelf. Ik heb dat al vaak gezegd. Wij zijn nu samen met de hbo5'ers dat dossier aan het onderbouwen, om dat doel zeker te kunnen bereiken.

Aan de actuele vragen van de voorbije maanden in het Vlaams Parlement te horen, heb ik toch het gevoel gekregen dat iedereen, kamerbreed, toch wel wenst dat hbo5 ook in de toekomst blijft bestaan. Het is onze prioritaire opdracht om dat op een goede en duurzame manier aan te tonen.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Minister, dank u voor uw antwoord, maar er blijven toch veel bezorgdheden en bekommernissen bestaan. Die nieuwe opleiding gaat al volgend jaar van start. Het zou goed zijn om die onrust al voor een groot deel te kunnen wegnemen omdat jongeren in de komende maanden zullen beslissen wat ze volgend jaar gaan studeren. Dan zitten ze nog niet in het vierjarige systeem, ze zullen nog niet weten hoe die vier jaar er precies zullen uitzien. Maar het heeft toch al een effect op de beslissing van de jongeren die nu zullen moeten kiezen wat ze gaan studeren, of ze al dan niet verpleegkunde gaan studeren.

Ik heb het gevoel dat deze beslissing wat 'out of the blue' is genomen en dat er niet echt werd nagedacht over de gevolgen ervan. Het feit dat er nog zoveel vragen en bekommernissen openliggen, en dat u daar vandaag niet echt een antwoord op kunt bieden, baart mij toch wel wat zorgen. Ik heb het gevoel dat u op deze manier gewoon wilt rationaliseren dat er een verschraving van het aanbod zit aan te komen. De vraag is of dat allemaal wel conform de Europese richtlijn is waarmee we conform moeten zijn.

Minister, ik heb u toch goed horen zeggen dat het schakeljaar zou verdwijnen? Dat het zou ingekanteld worden in die vierjarige opleiding? Ik vrees dat we met een verrommeling van het landschap zullen zitten. De ene bacheloropleiding duurt vier jaar, de andere drie jaar, misschien wordt er dan weer een andere opnieuw vier jaar. Terwijl we toch hebben geprobeerd om daarin wat logica te krijgen: een bacheloropleiding met drie jaar en een master eventueel één of twee jaar. Met de verhoging van het aantal studiepunten voor een bachelor verpleegkunde ontstaat er opnieuw enige verrommeling.

Minister, ik vind het toch wat vreemd dat u in amper vijf maanden compleet van gedacht bent veranderd. In de commissie zei u eind april letterlijk op het voorstel

van mevrouw De Meulemeester om de extra stages in de vakanties te laten doen, dat u dat een creatief voorstel vindt, "creatiever dan een jaar extra want daar ben ik niet zo voor". Ik vind het dan een beetje vreemd dat dan vijf maanden later plots die beslissing komt, en dat u er precies weinig over nagedacht hebt welk effect dat zal hebben op de sector. (*Opmerkingen van minister Hilde Crevits*)

Er had daar op zijn minst wel wat over nagedacht kunnen worden. U hebt vandaag de bekommernissen niet kunnen wegnemen. Er is weinig antwoord gekomen op de ongerustheid die leeft in de sector en bij toekomstige studenten. Er blijven een pak vragen over. Bijvoorbeeld met betrekking tot studenten die studievertraging oplopen en tussen twee systemen zouden vallen: wat gebeurt er met hen? U hebt al wat verduidelijking kunnen geven over hbo5-verpleegkunde. Ik vind het vreemd dat de ene verpleegkundige – want ze dragen allemaal dezelfde titel, als ik het zo mag zeggen – vier jaar zal studeren en de andere drie jaar, terwijl ze eigenlijk hetzelfde werk zullen doen. Of is het de bedoeling dat er daar meer onderscheid in komt? Zullen de bijkomende stage-uren worden verspreid over die vier jaar of zullen die allemaal in het laatste, het vierde jaar plaatsvinden? Misschien kunt u daarop nog wat doorgaan. Zullen wij hier de conceptnota bespreken? Tegen januari moet het nieuwe curriculum er liggen.

De voorzitter: Wij hebben vorige week afgesproken dat we met het Vlor-advies bij de conceptnota rekening zouden houden. Dat advies is pas tegen het einde van het jaar ter beschikking. Bovendien hebben wij gewoon niet meer tijd.

De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Vergis ik me als ik zeg dat ik meende te horen dat na de bekendmaking van de conceptnota de welzijnssector en de meeste hogescholen positief reageerden? Ik dacht dat er één uitzondering daarop was. Dat neemt niet weg dat men voor een immense opdracht staat. De hogescholen, de welzijnssector en de administratie moeten de komende maanden nog bijzonder veel werk op zeer korte termijn verrichten, in overleg met het federale niveau, en met een terugkoppeling naar de NVAO. De opdracht is immens.

Mijn vraag over de contractstage stelde ik bewust. Ik weet uiteraard dat dit pas het laatste jaar aan bod zal komen. Het is toch wel belangrijk dat hierover grote duidelijkheid heerst voor men zich volgend jaar kan inschrijven. Of men wel of niet in een vergoeding zal voorzien, zal voor een bepaald segment van potentiële inschrijvers – niet de sterkste groep – misschien een invloed hebben of ze al of niet voor die richting kiezen. Het is dus aangewezen om de komende maanden volledige duidelijkheid te scheppen over het al of niet vergoeden van de contractstage in het vierde jaar, en dat nog vooraleer de eerste studenten zich zullen inschrijven. Minister, ik spoor u aan om erop toe te zien dat het immense werk dat de komende maanden moet gebeuren, met spoed en deskundigheid wordt verricht.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Collega Soens zei dat er verwarring zou kunnen ontstaan over de hbo5-opgeleide verpleegkundigen en de andere verpleegkundigen. Ik denk dat over de titulatuur duidelijkheid moet worden gecreëerd. Beiden zijn nodig: zowel de hbo5'ers, die eigenlijk eerder zorgkundigen zijn, en de andere verpleegkundigen die evidencebased werken. Het verschil is reëel en moet worden erkend.

Mijn bijkomende vragen gaan in de richting van deze van de heer De Meyer. Is een vergoeding haalbaar? Is daarover al overlegd? Een vergoeding voor een contractstage zal niet gering zijn – zeker wanneer het zo veel stage-uren betreft. Wilt u dat het om een echte compensatie voor dat bijkomende jaar gaat? De financiële consequenties zijn belangrijk, want de opleidingen tot verpleegkundige

zijn goed gefinancierd. Het financieringsgewicht bedraagt 1,6, terwijl STEM-opleidingen (Science, Technology, Engineering and Mathematics) – ik maak een onderscheid tussen zorg-STEM-opleidingen en andere STEM-opleidingen – een financieringsgewicht van 1,2 hebben. Dat verklaart misschien waarom bepaalde hogescholen niet tegen dat extra vierde jaar zijn. We moeten een kat een kat durven te noemen: dat is gewoon zo.

Anderzijds ben ik benieuwd naar wat de specialisatie is die in dat vierde jaar kan worden geïncorporeerd. Zal het gaan om een volledige specialisatie, goed voor zestig studiepunten? Dat is behoorlijk veel. Onze verplegers krijgen nu al een sterke theoretische vorming. Misschien schuilt daarin het verschil met andere Europese landen, waar men het vaak in drie jaar doet. Zou het niet interessant zijn om een benchmark uit te voeren? Maar die dient dan zeker niet om te nivelleren en om onze kwaliteit terug te schroeven, om toch maar te kunnen beantwoorden aan een Europese richtlijn over het aantal uren stage. Ik denk niet dat de conceptnota er out of the blue is gekomen. Het is erg moeilijk om de juiste keuzes en de juiste financiering te maken. Ik kijk dus uit naar het vervolg.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, zoals u het al zei: het probleem van het tekort aan stageplaatsen bestaat al heel lang. Studenten kunnen uit boeken en op seminars heel wat leren, maar de praktijkervaring is nog steeds de beste manier om dat te doen. Toen ik werd opgeleid, liepen we stage in de vakanties. Het nijpend personeelstekort in veel ziekenhuizen en voorzieningen leidt ertoe dat heel wat afgestudeerden op de werkvloer terechtkomen zonder dat men nog tijd heeft om hen alles wat ze hebben aangeleerd in de praktijk te helpen omzetten. Het is dus positief dat ze al tijdens hun opleiding ervaringen kunnen opdoen.

Minister, ik heb begrepen dat u de vierjarige opleiding opvat als een basisopleiding. Na vier jaar verwerven de studenten het bachelordiploma van verpleegkundige. Zo heb ik het toch begrepen. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Een bachelor na bachelor: betekent dat dat men na die vier jaar een basisopleiding achter de rug heeft, of gaat het al om een specialisatie? Ik kreeg vorige maandag die vraag van mensen van de Beroepsvereniging voor verpleegkundigen en vroedvrouwen in Vlaanderen (NVKVV), die hier in het Vlaams Parlement een rondleiding kregen. Voorts zijn er hogescholen die zich afvragen wat het betekent als ze het wel in drie jaar kunnen? Mag dat, of mag dat niet?

Kathleen Helsen (CD&V): Het is vooral belangrijk dat de hbo5-opleiding tot verpleegkundige wordt gehandhaafd. Het is een grote bekommernis.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Wat hbo5 betreft, deel ik alle zorgen en vragen. Het is ook een taak voor de sector om het dossier rijp en sterk te maken, zodat men ook in de toekomst een accreditatie krijgt. We doen dat samen. Vandaag is het dossier nog niet klaar; het vergt tijd om dat te doen.

Collega Soens, ik heb veel sympathie voor u en uw vragen, maar hier zeggen dat de beslissing out of the blue is genomen, doet echt afbreuk aan wat is gebeurd. Toen ik pas minister werd, stelde ik vast dat het dossier al jarenlang lag te sudderen. Ik gebruik niet het woord 'etteren', maar 'sudderen'. We hebben onmiddellijk een taskforce samengesteld met daarin het hele werkveld en de opleiders. En met het werkveld bedoel ik dan de sector van de ziekenhuizen en van andere instellingen waar verpleegkundigen worden tewerkgesteld. Het was de bedoeling om na te gaan hoe we daarmee moeten omgaan, ervan uitgaand dat de verlenging van de opleiding geen optie was, tenzij het niet anders kon. Op

een bepaald moment is gezegd om dat in de vakantie te doen, maar dat is een zeer moeilijke optie. Uiteindelijk kwam men dus uit bij een vierjarig traject.

Mevrouw Brusseel, u vraagt zich af hoe we 60 studiepunten zullen integreren. Die banaba's bestaan uit 30 studiepunten theorie en 30 studiepunten praktijk. Iemand met dat diploma is dus een verpleger of een verpleegster die in een bepaalde richting is gespecialiseerd. De stage-uren worden meegenomen, zodat men het volledige pakket ter beschikking heeft. Zo is uw vraag beantwoord. Ik probeer te beantwoorden wat ik al kan beantwoorden. Dit is een knelpuntberoep, en dus echt een dossier waar zorg naar uitgaat. We moeten, gezien de nood aan het toekomstige aantal verplegers, erg weloverwogen beslissingen nemen.

Op één na hebben alle hogescholen positief gereageerd: dat hebt u goed gehoord, mijnheer De Meyer. Eén hogeschool reageerde niet positief, en ik vind dat raar, want er is een unaniem advies van de VHLORA waarin de verlenging van de studieduur wordt gevraagd. Vreemd toch dat die negatieve reactie er kwam, want hoe is dan dat unaniem advies mogelijk? Ook de sector zelf vroeg die verlenging. Het klopt dus niet dat de ziekenhuizen er niets van moeten weten. Ze hebben zelf gesuggereerd om de contractstages in te voeren. Zelf vind ik dat een erg interessant iets. We moeten nu de moed hebben om dat uit te werken. Dat kan zorgen voor een verantwoorde overgang tussen de bestaande driejarige opleiding en de vierjarige opleiding. Zo kunnen we ook vermijden dat er een gap in de uitstroom ontstaat.

Sommige mensen zeggen dat we minder studenten gaan hebben. Het zou wel de allereerste keer in de geschiedenis zijn dat de VLHORA een maatregel vraagt om minder studenten te krijgen. Het zou me sterk verbazen dat ze zoiets zouden wensen, ik geloof dat niet. Ze hebben zelfs een formele brief gestuurd om naar 240 studiepunten te gaan, de beroepsverenigingen ook.

Mijnheer De Meyer, mevrouw Soens, mevrouw Brusseel, mevrouw De Meulemeester, ik volg jullie wel alle vier op dit punt, en de heer De Meyer heeft het het scherpst uitgedrukt: er is een draagvlak, maar dat zal maar blijven bestaan als er spoedig en zorgvuldig duidelijkheid komt op alle punten. Die duidelijkheid moet er nu komen. Het dossier moest nu wel worden ingediend bij de NVAO om die tijdelijke erkenning te krijgen. We werken in een spoedtempo, met vergaderingen gisteren en op 8 oktober.

Ik ben het eens met uw opmerking over nivellering, mevrouw Brusseel. Er zijn plaatsen in Europa waar er veel minder theorie is. Maar we mogen die voorsprong niet opgeven, we moeten die juist houden. We zijn trots op onze opleidingen.

Zorgkundige is niveau 4 en niet niveau 5. Hbo5 is niveau 5, en dan heb je 6 en 7. Ik begin een specialist te worden in de leerlijn. Wie afstudeert in hbo5, is geen zorgkundige maar een verpleegkundige. Er is vandaag ook een verschil tussen hbo5 en de professionele bachelor. Er zijn perfect scenario's denkbaar om de beide te laten bestaan, maar we moeten nu het dossier hbo5 ook versterken. Stage is veel minder een probleem. Ook de theorie moet goed zijn uitgewerkt. Het vraagt zeker nog wat tijd.

We hebben het zeer grondig laten voorbereiden. Inderdaad, mevrouw Soens, op een bepaald moment moet je keuzes maken, een concept uittekenen, en ermee naar de regering stappen. Dan heb je een kader waarbinnen men kan beginnen werken. Dat kader is er.

Ik heb, in tegenstelling tot veel andere dossiers waarin we keuzes proberen te maken, voor dit dossier zeer veel positieve reacties gekregen. Elke keer dat je met iets komt, denk je: wat gaat er nu gebeuren? Er zijn wel veel vragen en zorgen, maar ook veel goodwill om te komen tot een goede oplossing. Ik wil ook

federaal minister De Block bedanken. We hebben ook met haar moeten overleggen. We gaan haar ook nodig hebben om dat profiel uit te tekenen. Ik voel eenzelfde bezorgdheid. We moeten de verpleegkundeopleidingen op een hoog niveau houden.

Mevrouw Soens, de schakeltrajecten zijn een mogelijkheid. Dat is een van de elementen die we nog moeten uitklaren. Ik ben ook gevoelig voor 'verrommeling', zoals u zegt. Dat wil ik niet graag. Ik ga erop toezien dat het niet gebeurt. Maar ik denk dat het perfect mogelijk is om dat heel netjes te regelen.

We zijn door de conceptnota aan het gaan, de eerste lezing. U hebt heel veel zorgen geuit. Dat is een goede zaak. De Vlor geeft ook nog een advies op het einde van het jaar. Het lijkt me goed om dat hier te laten toelichten zodra het er is. Zij die mij tot inzicht hebben gebracht – wat geen evidente zaak was – om een weloverwogen keuze te maken, kunnen u ook toelichting geven. Het is zeer verhelderend om met de hele sector te spreken.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Dank u voor de bijkomende uitleg. Ik zou graag die samenstelling van de taskforce en het vergaderschema zien. Als u mij dat schriftelijk kunt bezorgen, zou dat fijn zijn. Tussen 30 april en halverwege september zitten ongeveer vijf maanden. Dat lijkt me een korte tijd om met een conceptnota te komen, waarin nog heel veel vragen en bezorgdheden zitten.

U zegt dat het een moeilijke optie was om die stage te organiseren in de vakantie en in de weekends. Kunt u daar wat meer uitleg over geven?

Door het inkantelen van de banaba's zijn studenten die na vier jaar afstuderen, 'gespecialiseerd'. De richtlijn van de EU heeft het over een 'algemeen ziekenverpleger'. Ik zie een verschil. Ik hoop voor u dat de beslissing door Europa wordt goedgekeurd, want ik zie een probleem bij die gespecialiseerde of algemene verpleegkundigen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, uw repliek bevestigt dat u de situatie juist inschat. Mij blijft vooral bij dat u zegt: opdat de beslissing gedragen zou blijven, moet er snel werk van worden gemaakt. We staan voor een immense opdracht. Na de paasvakantie 2016 moeten er duidelijkheid en zekerheid zijn. Dan gaan studenten kiezen en zich inschrijven. Zij verwachten een correct inzicht in de opleiding waarvoor ze zich inschrijven.

De voorzitter: Minister, u mag niets meer zeggen. Het laatste woord is aan de vraagstellers.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een onderwijsplan voor Limburg – 2937 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, minister, collega's, deze commissie is niet mijn natuurlijke habitat, maar ik duik toch op om bijzondere aandachtspunten

voor te leggen. Mijn vraag gaat over het onderwijsplan voor Limburg, waarvoor het voorbije jaar een aantal keren aandacht is geweest.

Het Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat 2013-2019 (SALK) had ook aandacht voor onderwijs, weliswaar beperkt. Maar een aantal initiatieven stemmen hoopvol. De werking van de vzw Kind en Taal in dertien Limburgse steden en gemeenten komt stilaan van de grond. Voor de T2 Campus in Genk hebt u in allerlei middelen gevonden, minister. De opleiding Handelswetenschappen, waarvan we nu weten dat ze succesvol is gestart, was ook opgenomen in het SALK. Het zijn drie initiatieven die wij ook steunen. Ze verdienen zeker steun.

Maar deze positieve stappen vegen niet meteen de noodkreet van Urbain Vandeuren uit. In oktober 2014 kaartte hij een aantal problemen van het onderwijs in Limburg aan. In april van dit jaar volgde mevrouw Jans dat op met een vraag in de commissie.

Toen zei u dat u klaar was met een plan van aanpak voor het onderwijs in Limburg, met vijf doelstellingen: het wegwerken van de onderwijs- en taalachterstand in het kleuter- en leerplichtonderwijs, het verbeteren van de overgang van het basis- naar het secundair onderwijs, de modernisering van het secundair onderwijs, het voorkomen van spijbelgedrag, het versterken van de combinatie leren en werken, het terugdringen van een ongekwalificeerde uitstroom in dat secundair onderwijs. We zien dat die heel ongelijk verdeeld is over de verschillende Limburgse gemeenten. Daarnaast gaat het om het verhogen van de doorstroming naar en de succesratio van studenten in het hoger onderwijs.

Hoewel er voor dat plan van aanpak of apart onderwijsplan voor Limburg al overleg met verantwoordelijken uit de provincie bleek te zijn geweest, wachtte u nog op hun reactie. U drong aan op eendracht en een draagvlak via een zogenaamd Limburgs onderwijsplatform.

Ten slotte vroeg u aan de Limburgse gouverneur ook nog om tegen 1 september een 'gedetailleerde diepteanalyse' te maken van het onderwijs in Limburg met aandacht voor specifieke problemen en uitdagingen voor de verschillende regio's in de provincie. De deadline voor het aanleveren van deze analyse is intussen al een maand verstreken, vandaar mijn vragen.

Hebt u kennisgenomen van de door u gevraagde diepteanalyse van het onderwijs in Limburg? Wat zijn de voornaamste vaststellingen? Welke specifieke aandachtspunten springen voor de verschillende regio's in het oog?

Zorgen de resultaten van de diepteanalyse voor een bijsturing van het onderwijsplan dat u in april klaar had? Blijven de vijf doelstellingen die u toen naar voren schoof gehandhaafd? Of komen er andere, nieuwe of regiospecifieke doelstellingen bij? Worden deze doelstellingen in kwantificeerbare of meetbare targets voor het onderwijs in Limburg omgezet, en met welke tijdshorizon? Komt er een toetsingstabel zoals we die zelf ook graag hanteren wanneer we aan onderwijskringen vragen om zichzelf te evalueren?

Is uw bezorgdheid over een eendrachtig en eensgezind draagvlak in Limburg voor een onderwijsplan voor deze provincie weggenomen?

Welke instrumenten en/of initiatieven acht u nuttig en nodig om dat onderwijsplan op een doelmatige en doeltreffende manier uit te voeren? Op welke instanties en onderwijsactoren in Limburg rekent u daarvoor ook?

Zult u bovenop de provinciale SALK-middelen voor onderwijs, in uw begroting extra middelen uittrekken voor een onderwijsplan voor Limburg? En indien ja, wat kan de omvang daarvan zijn?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, dames en heren, ik heb ondertussen kennisgenomen van de opgeleverde diepteanalyse van het onderwijs in Limburg. Ik stel vast dat beide cijfermatige analyses die zijn opgenomen in de diepte-analyse, met name een rapport aangeleverd door het departement Onderwijs en Vorming, of 'mijn' cijfers, en een rapport van het Steunpunt Sociale Planning (SSP) van het Limburgs provinciebestuur, heel complementair zijn. De analyse vanuit het departement focust vooral op de onderwijsparameters in relatie tot SES-kenmerken (sociaal-economische status). De analyse van het steunpunt focust ook op andere aspecten, bijvoorbeeld op de armoedecijfers. De twee analyses samen geven een goed beeld van het Limburgs onderwijs en de context waarin het op dit ogenblik opereert.

Ik stel vast dat Limburg – maar eigenlijk heel Vlaanderen – nood heeft aan initiatieven om meer jongeren warm te maken voor een loopbaan in technisch-technologische profielen, met bijzondere aandacht voor nijverheidstechnische richtingen. Ik ga akkoord met de aanbeveling die ze doen om studierichtingen die weinig perspectief bieden, af te bouwen. Dat zal allemaal worden bekeken binnen de modernisering van ons secundair onderwijs.

Limburg zal ook baat hebben bij inspanningen om jongeren ertoe aan te zetten om toch hoger onderwijs te volgen. Ik was heel verheugd om bij de opening van het academiejaar van de Limburgse onderwijsinstellingen te vernemen dat er een sterke stijging is van het aantal studenten. Dat zou wel eens goed nieuws kunnen zijn.

Rekening houdend met de bevindingen uit de diepteanalyse kunnen de doelstellingen zeker gehandhaafd blijven. Maar ik zal de input vanwege de provincie Limburg grondig bekijken – ik heb die nog maar pas gekregen – om te zien of bijstellingen mogelijk zijn.

Ik heb er wel vertrouwen in dat de gouverneur de krachten in zijn provincie zal bundelen om tot een versterkt Limburgs onderwijs te komen. Ik wil daar zeker een faciliterende rol in spelen. We hebben ook afgesproken om elkaar over enkele weken te zien, in Limburg, dat kan het draagvlak alleen maar versterken.

Ik denk echt samen met de gouverneur dat een bundeling van de krachten essentieel is om het onderwijsplan op een doelmatige en doeltreffende manier uit te voeren. We hebben een aanpak nodig die gericht is op een aantal knelpunten: kinderarmoede en taalvaardigheid, en de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Waar nodig moet een specifiek gemeentelijk beleid op maat uitgestippeld worden. Daarvoor hebben we natuurlijk alle arbeidsmarktactoren nodig, evenals de welzijnsactoren.

Voorts is, algemeen in het onderwijs, maar zeker ook in Limburg, leerlingen- en ouderbetrokkenheid van groot belang om resultaten te kunnen boeken.

Wat betreft het SALK-budget voorzien wij, zoals u weet, sinds 2014 in een subsidie ten behoeve van de T2-campus. Die loopt tot en met het begrotingsjaar 2019 voor een totaal budget van 6,5 miljoen euro. Specifiek voor Limburg zijn er ook ESF-middelen (Europees Sociaal Fonds) beschikbaar die we voor deze problematiek kunnen inzetten.

Sowieso wordt de gedetailleerde aanpak nu verder uitgewerkt, en dat zal nog enkele weken duren.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat de studie opgeleverd is. Ik heb ernaar gezocht, maar blijktbaar is ze nog niet

beschikbaar. Zouden we die kunnen krijgen? Is de studie openbaar? Ik neem aan van wel. Kunt u ons de studie bezorgen?

U zegt dat de vijf doelstellingen op het eerste gezicht, want u moet dit nog nader bekijken, kunnen worden gehandhaafd. Gaat u werken met harde doelstellingen, een tijdspad, een toetsingstabel, om echt te werken met meetbare targets? Ik kreeg daar graag een wat meer concreet antwoord op.

U vertelde dat u naar Limburg komt om met de gouverneur en een aantal actoren te overleggen. Gaat u de zaak trekken of moeten de Limburgse actoren dat doen? Als de Limburgse actoren het moeten doen, wie moet dat dan zijn en hoe zullen we dat concreet organiseren? Zoals u vorig jaar terecht opmerkte – ik had de indruk dat u toen een beetje boos was – duurde het allemaal al veel te lang. Ik hoop niet dat we heel veel zullen vergaderen en samenkomen en finaal met een lege doos achterblijven. Wat zult u doen om dat te voorkomen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Danen, dank u voor de aanvullende opmerking. Ik heb in mijn antwoord gezegd dat ik een faciliterende rol wil spelen. Onderwijs wordt vrij georganiseerd. Ik weet dat de provincie middelen uittrekt, en dat doen wij ook vanuit Vlaanderen. Het is echter niet omdat ik een faciliterende rol wil spelen dat ik niet wil dat het vooruitgaat. De studie is nog niet vrijgegeven om de eenvoudige reden dat ik niet de auteur ervan ben. Dat is de provincie, de gouverneur. Ik heb de gouverneur de opdracht gegeven en ik heb hem ook beloofd om met hem en de deputatie alles eens grondig door te nemen om te bekijken hoe we tot een breder actieplan kunnen komen. Dat moet inderdaad nog vertaald worden en ik hoop dat dat in de komende weken zal gebeuren.

In principe is het de bedoeling dat Limburg zelf het dossier trekt, maar het liefst, zoals u terecht opmerkt, aan de hand van concrete indicatoren. Mijn diensten staan volledig ter beschikking om mee aan de kar te duwen of te trekken, afhankelijk van waar ze staan.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Uw antwoord stemt me hoopvol, maar ik hoop dat ik volgend jaar niet dezelfde vraag moet stellen, maar dat we over een aantal maanden met een concreet plan kunnen komen en dat we het van nabij kunnen opvolgen, net zoals de andere, meer harde, SALK-indicatoren worden opgevolgd aan de hand van een strikt tijdsverloop. Ik hoop dat dat hier ook het geval kan zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.